MOŞTENIRE

-Arthur C. Clarke-

După cum zicea David, când cazi în Africa de la o altitudine de două sute cincizeci de kilometri, o gleznă ruptă poate că nu mai înseamnă mare lucru, dar te doare la fel de tare. Însă adevărata durere, pretindea el, a fost modul în care ne-am năpustit cu toţii în deşert ca să vedem ce s-a întâmplat cu A.20, şi nu i-am întrebat de sănătate decât după câteva ore.

— Fii raţional, David, protestă Jimmy Langford. Ştiam că n-ai păţit nimic, fiindcă ne anunţase elicopterul bazei, imediat ce te-a luat la bord. În schimb, A.20 putea să se fi făcut praf...

— ...Şi nu există decât o singură A.20, am rostit eu, sărindu-i în ajutor, pe când piloţii de testare sunt... hai, nu câtă frunză şi iarbă, însă oricum pe toate drumurile.

David mă fulgeră pe sub sprâncenele lui stufoase şi mormăi ceva în galeză.

— Blestemul druizilor, comentă Jimmy. Dintr-o clipă în alta, te vei transforma într-un praz sau într-o machetă din plastic a lui Stonehenge.

În acele momente, eram destul de euforici şi nu merita să ne arătăm serioşi, măcar pentru o vreme. Până şi nervii de fier ai lui David trebuie să fi fost serios zgâlţâiţi, totuşi el părea cel mai calm dintre noi toţi. Nu-l puteam înţelege... atunci.

A.20 aterizase la cincizeci de kilometri de punctul de lansare. Îi urmăriserăm traiectoria pe radar, aşa încât îi cunoşteam poziţia cu o toieranţă de câţiva metri... deşi în momentul respectiv nu ştiam că David coborâse cu zece kilometri mai la est.

Primul semnal de avertisment venise la şaptezeci de secunde după decolare. A.20 ajunsese la cincizeci de kilometri altitudine şi urma traiectoria corectă, cu abateri de ordinul câtorva procente. Din câte puteam aprecia vizual, dâra luminoasă de pe ecranul radarului abia deviase de la ruta programată. David făcea doi kilometri pe secundă; fără a reprezenta mare lucru, la momentul respectiv însemna, totuşi, viteza cea mai mare atinsă vreodată de un om. Iar "Goliat" era pe punctul de a fi abandonat.

A.20 era o rachetă în două trepte — fusese concepută aşa deoarece întrebuinţa combustibil chimic. Treapta a doua, cu cabina ei micuţă, stabilizatoarele pliante şi flapsurile, cântărea mai puţin de douăzeci de tone, cu plinul făcut. Urma să fie purtată de treapta întâi, cu o greutate de două sute de tone, care avea s-o ducă până la altitudinea de cincizeci de kilometri, după care îşi putea continua lesne drumul, pe baza energiei dezvoltate. Auxiliarul cel mare urma să revină pe sol cu o paraşută; nu avea să mai cântărească mare lucru după ce ardea combustibilul din interior. Între timp, treapta a doua ar fi ajuns la o viteză suficientă pentru a atinge altitudinea de şase sute de kilometri, de unde trebuia să coboare şi să pornească într-o planare ce l-ar fi purtat pe David peste jumătate din planetă, dacă ar fi dorit-o.

Nu-mi amintesc cine a botezat cele două trepte "David" şi "Goliat", dar numele au prins imediat. Prezenţa a doi David a determinat o sumedenie de confuzii, şi nu toate întâmplătoare.

Aşadar, din punct de vedere teoretic, în acest fel trebuiau să se desfăşoare lucrurile; privind însă punctuleţe verzui de pe ecran îndepărtându-se de traiectoria calculată, am ştiut că se petrecuse ceva neplăcut. Şi am bănuit ce anume.

La cincizeci de kilometri, punctuleţul ar fi trebuit să se dividă. S-ar fi cuvenit ca semnalul mai luminos să se mai înalţe o vreme, aidoma unui proiectil, apoi să cadă pe Pământ. În schimb, celălalt ar fi trebuit să-şi continue accelerarea, îndepărtându-se rapid de treapta abandonată.

Separarea nu se produsese. "Goliat" cel golit refuzase să se desprindă şi-l târa pe "David" înapoi către sol — acesta din urmă fiind total neajutorat, deoarece motoarele sale nu se puteau utiliza. Ajutajele lor de evacuare erau blocate de treapta întâi.

Am văzut toate acestea în vreo zece secunde. Am aşteptat doar atât cât să determinăm noua traiectorie, apoi ne-am suit în elicoptere şi am pornit spre zona de cădere.

Desigur, nu ne aşteptam să găsim altceva decât un maldăr de magneziu, peste care s-ar fi părut că trecuse un buldozer. Ştiam că "Goliat" nu-şi putea deschide paraşuta atâta timp cât "David" rămânea deasupra lui, tot aşa cum "David" nu-şi putea pune în funcţiune motoarele decât după desprinderea lui "Goliat". Îmi amintesc că mă-ntrebam cine avea s-o anunţe pe

Mavis, după care îmi dădusem seama că ea ascultase transmisiunile radio şi aflase totul odată cu noi.

Nu ne-a venit să ne credem ochilor când am zărit cele două trepte cuplate, zăcând aproape neatinse sub paraşuta imensă. David nu se zărea nicăieri, dar peste câteva minute Baza ne-a anunţat că-l găsiseră. După ce instrumentele din Staţia Doi detectaseră semnalul slab al paraşutei sale, fusese trimis un elicopter să-l ia. Peste alte douăzeci de minute, se afla în spital, însă noi am mai rămas câteva ore în deşert, verificând maşinăriile şi pregătind transportarea lor de acolo.

Când, în cele din urmă, am revenit la Bază, am fost încântaţi să-i vedem ţinuţi la distanţă pe cei mai detestaţi reporteri din domeniul ştiinţific. Le-am ignorat protestele şi am intrat în salonul medical.

Şocul accidentului şi destinderea ulterioară ne făcuseră pe toţi să ne comportăm oarecum iresponsabil şi probabil copilăreşte. Numai David nu părea afectat; faptul că fusese protagonistul uneia dintre cele mai miraculoase salvări din istoria omenirii i se părea probabil firesc. Stătea în pat, prefăcându-se plictisit de poantele noastre, aşteptând să ne calmăm.

— Ei bine, întrebă Jimmy în cele din urmă, ce s-a defectat?

— Asta voi trebuie să descoperiţi, replică David. "Goliat" a funcţionat perfect până în momentul terminării combustibilului. Am aşteptat după aceea cele cinci secunde premergătoare detonării bolţurilor explozive şi declanşării arcurilor de desprindere, dar nu s-a întâmplat nimic. Am acţionat atunci desprinderea manuală. Luminile s-au redus, însă n-am simţit şocul la care mă aşteptasem. Am mai făcut câteva încercări, intuind totuşi că era zadarnic. Am bănuit că în contactele de detonare se produsese un scurtcircuit, care legase la pământ curentul de acţionare.

Am efectuat nişte calcule rapide şi am constatat că, la viteza din momentul respectiv, aveam să urc alte două sute de kilometri, atingând punctul culminant al traiectoriei peste vreo trei minute. Apoi ar fi urmat căderea de două sute cincizeci de kilometri, care trebuia să facă un crater drăgălaş în deşert, după numai patru minute. Una peste alta, îmi mai rămâneau vreo şapte minute de trăit — ignorând rezistenţa aerului, ca să

folosesc expresia voastră preferată. Ţinând cont şi de ea, aş mai fi câştigat două minute de viaţă.

Ştiam că nu puteam deplia paraşuta mare şi că aripioarele lui "David" erau inutile, câtă vreme masa de patruzeci de tone a lui "Goliat" mă trăgea în jos ca o ghiulea. Mi-am irosit două din cele şapte minute gândindu-mă ce era indicat să fac.

Am fost inspirat când v-am pus să lărgiţi sasul. Chiar şi aşa, m-am chinuit destul până am trecut prin el. Am legat capătul cordonului de siguranţă de pârghia de blocare şi m-am târât pe fuselaj până la îmbinarea treptelor.

Compartimentul paraşutei nu putea fi deschis din exterior, însă luasem câteva scule din cabină. N-a durat mult şi am străpuns învelişul de magneziu — odată perforat, l-aş fi putut sfâşia şi cu mâinile goale. După alte câteva secunde, am eliberat paraşuta. Voalura plutea pur şi simplu în jurul meu. La viteza aceea, mă aşteptasem la o urmă de rezistenţă din partea aerului, însă nici vorbă de aşa ceva. Voalura stătea acolo unde o puneai. Puteam doar să sper că la reintrarea în atmosferă urma să se deschidă fără să se încurce în rachetă.

Mi-am spus că acum, şansele de supravieţuire îmi crescuseră. Greutatea suplimentară a lui "David" urma să sporească încărcătura paraşutei cu mai puţin de douăzeci la sută, dar exista şi posibilitatea ca suspantele să se frece de metalul rupt şi să fie smulse înainte de aterizare. În plus, voalura avea să fie deformată la deschidere datorită lungimilor inegale ale suspantelor. În privinţa asta, nu puteam face absolut nimic.

Când mi-am terminat treaba, am privit pentru prima dată în jur. Transpiraţia îmi înceţoşase vizorul căştii, de aceea nu puteam vedea prea bine. (Ar fi bine să luaţi măsuri în privinţa asta — poate fi periculos.) Continuam să urc, deşi foarte lent. Spre nord-est, zăream Sicilia şi o parte a Italiei continentale. Mai spre sud, coasta Libiei era vizibilă până la Benghazi. Sub mine, se întindea tot teritoriul pentru care Alexander, Montgomery şi Rommel se luptaseră pe vremea când eu eram doar un băieţel. Mi s-a părut chiar surprinzător că putuse stârni atâtea conflicte.

N-am rămas mult afară, fiindcă peste vreo trei minute urma să intrăm în atmosferă. M-am uitat încă o dată la paraşuta inertă, am mai îndreptat câteva suspante, apoi am

revenit în cabină. În continuare, am purjat combustibilul din "David" — mai întâi oxigenul, apoi, imediat după dispersia acestuia, şi alcoolul.

Acele trei minute mi s-au părut teribil de lungi. Depăşisem cu puţin altitudinea de douăzeci şi cinci de kilometri, când am auzit primul sunet. Era un şuierat foarte ascuţit, dar în acelaşi timp atât de slab încât abia îi percepeam. Privind prin hublouri, am văzut că suspantele se întindeau şi voalura se umfla deasupra mea. În acelaşi timp, am simţit greutatea revenindu-mi la normal, şi am ştiut că racheta începuse deceleraţia.

Socotelile nu erau foarte încurajatoare. Căzusem liber pe o distanţă de peste două sute de kilometri şi, dacă trebuia să mă opresc la timp, aveam nevoie de o deceleraţie **medie** egală cu zece g. Valorile maxime puteau atinge şi dublul acestei valori, însă eu rezistasem la cincisprezece g pentru o cauză cu mult mai puţin importantă. În consecinţă, mi-am injectat o doză dublă de dinocaină şi am cuplat suspensiile cardanice ale scaunului. Îmi amintesc că m-am întrebat dacă n-ar trebui să depliez aripioarele lui "David", dar am decis că nu mi-ar fi de mare ajutor. După aceea, probabil că mi-am pierdut cunoştinţa.

Când mi-am revenit, era teribil de cald şi aveam greutatea normală. Mă simţeam ţeapăn şi mă durea tot corpul, iar, pentru a agrava şi mai mult lucrurile, cabina se zgâlţâia violent. M-am împleticit până la hublou şi am văzut că deşertul ajunsese neplăcut de aproape. Paraşuta îşi jucase rolul, dar mi-am spus că impactul avea să fie cam violent pentru mine. De aceea, am sărit.

Din câte mi-aţi spus, ar fi fost mai bine dacă aş fi rămas în cabină. Consider însă că nu mă pot plânge.

O vreme, am rămas tăcuţi, apoi Jimmy, într-un târziu, rosti aparent nepăsător:

— Accelerometrul arată că la coborâre ai atins douăzeci şi unu g. E drept, doar pentru trei secunde. În majoritatea timpului, a oscilat între doisprezece şi cincisprezece.

David nu păru să-l audă, de aceea am intervenit:

— Ei bine, nu-i putem amâna pe reporteri la nesfârşit. Te simţi în stare să dai piept cu ei?

El şovăi.

— Nu, răspunse. Nu acum.

Apoi, descifrând expresiile ce ni se întipăriseră pe chipuri, clătină violent din cap:

— Nu, nu-i deloc ceea ce credeţi! Aş fi gata să decolez iarăşi, imediat. Deocamdată, însă, vreau să stau şi să judec cele întâmplate.

Vocea i se stinse, iar când vorbi din nou, îl descoperirăm pe adevăratul David dinapoia măştii permanente de extravertit:

— Credeţi că am nervii de fier şi că-mi asum riscuri fără să mă preocupe consecinţele. Ei bine, nu-i tocmai aşa şi aş dori să aflaţi motivul. N-am mărturisit nimănui chestiile astea, nici măcar lui Mavis.

Ştiţi că nu sunt superstiţios, urmă el, pe un ton de scuză, totuşi cei mai mulţi materialişti au unele reţineri secrete, chiar dacă nu le-ar recunoaşte.

Cu mulţi ani în urmă, am avut un vis deosebit de clar. Visul în sine n-ar fi însemnat mare lucru, dar ulterior am descoperit că alţi doi oameni consemnaseră în scris experienţe aproape identice. Despre una dintre ele aţi citit probabil, fiindcă individul în cauză era J. W. Dunne.

În prima lui carte, **Un experiment cu timpul,** Dunne povesteşte că odată s-a visat conducând un ciudat aparat zburător cu aripile îndreptate spre înapoi, o experienţă care s-a transformat în realitate peste câţiva ani, când şi-a testat avionul cu stabilitate proprie. Amintindu-mi visul pe care l-am avut **înainte** de a citi cartea lui Dunne, am fost destul de impresionat. Al doilea incident mi s-a părut însă şi mai tulburător.

Aţi auzit de Igor Sikorsky, cel care a proiectat unele dintre primele avioane de pasageri transoceanice — "Clippere" le spuneau pe atunci. În autobiografia lui, Povestea zburătorului S, el relatează un vis foarte asemănător cu cel a! lui Dunne.

În vis, Sikorsky mergea pe un coridor ce avea uşi de o parte şi cealaltă şi lămpi electrice în plafon. Sub tălpi simţea o vibraţie uşoară şi, cumva, ştia că se află într-un aparat de zbor. Totuşi, pe vremea aceea nu existau avioane şi puţini oameni credeau că vor exista vreodată.

Ca şi visul lui Dunne, cel al lui Sikorsky s-a împlinit mulţi ani mai târziu. Se găsea la bordul primului său Clipper, cu

ocazia zborului inaugural, când s-a pomenit mergând pe coridorul de acum familiar.

David chicoti, uşor stânjenit, apoi continuă:

— Probabil că aţi ghicit la ce se referea visul meu, continuă el. Nu uitaţi — nu mi-ar fi făcut o impresie deosebită dacă n-aş fi cunoscut cazurile acelea similare.

Mă aflam într-o cămăruţă goală, fără ferestre. Alături de mine se găseau alţi doi bărbaţi şi cu toţii purtam ceea ce la momentul respectiv crezusem că erau costume de scafandri. În faţa mea, exista un tablou de comandă ciudat, având încastrat un ecran circular. Pe ecran se vedea o imagine care nu-mi spunea nimic şi pe care nu mi-o pot reaminti, în ciuda faptului că m-am străduit în multe rânduri. Tot ce ţin minte este că mă întorceam spre ceilalţi doi bărbaţi şi le ziceam: "Mai sunt cinci minute, băieţi" — deşi nu sunt sigur dacă astea au fost chiar cuvintele exacte. Apoi m-am trezit.

Visul acesta m-a obsedat de când am devenit pilot de încercare. Nu... "obsedat" nu-i termenul potrivit. Mi-a dat încredere că în cele din urmă totul va fi bine... cel puţin până voi ajunge în cabină cu cei doi bărbaţi. Ce se întâmplă după aceea nu ştiu. Aşa însă veţi reuşi să înţelegeţi de ce m-am simţit destul de sigur când am aterizat cu A.20 şi când m-am prăbuşit cu A. 15 lângă Partelleria.

Acum ştiţi totul. Puteţi chicoti dacă doriţi — uneori, chiar şi eu o fac. Totuşi, chiar dacă n-are nici un substrat, visul acesta i-a dat subconştientului meu un impuls extrem de util.

Nouă însă nu ne venea să râdem. După o vreme, Jimmy întrebă:

— Pe cei doi bărbaţi... i-ai recunoscut?

David părea şovăitor.

— N-aş putea s-o spun cu siguranţă, răspunse el. Nu uitaţi că purtau costume de zbor şi nu le-am distins clar feţele. Totuşi, unul dintre ei aducea cu tine, deşi arăta cu mult mai în vârstă decât eşti acum. Mă tem că tu nu erai acolo, Arthur. Îmi pare rău...

— Mă bucur s-o aud, am comentat. După cum ţi-am spus deja, va trebui să rămân ultimul, ca să le explic celorlalţi ce s-a întâmplat. Mă mulţumesc să aştept până vor începe cursele pentru pasageri.

Jimmy se sculă în picioare.

— Bine, David, spuse el, mă ocup eu de gaşca de afară. Încearcă să dormi acum... cu sau fără vise. Şi apropo, A.20 va fi gata peste vreo săptămână. Eu cred că o să fie ultima dintre rachetele chimice. Se zvoneşte că propulsia atomică este aproape pusă la punct.

***

N-am mai discutat niciodată despre visul lui David, deşi cred că ne revenea adeseori în minte. După trei luni, David a urcat-o pe A.20 până la şase sute optzeci de kilometri, un record ce nu va fi

niciodată depăşit de un aparat de acest tip, fiindcă nimeni nu va mai construi niciodată rachete chimice. Aterizarea lui fără incidente în Valea Nilului a marcat sfârşitul unei epoci.

A.21 a fost gata abia după trei ani. Arăta micuţă în comparaţie cu uriaşele ei predecesoare şi era greu de crezut că reprezenta aparatul cel mai apropiat de o navă spaţială pe care-l construise omul până atunci. De data aceasta, decolarea se făcea de la nivelul mării, iar Munţii Atlas, care fuseseră martorii anterioarelor noastre încercări, constituiau doar fundalul îndepărtat al scenei.

Deja, atât eu, cât şi Jimmy ajunseserăm să împărtăşim credinţa lui David în propriul destin. Îmi amintesc ultimele cuvinte ale lui Jimmy, înainte de închiderea sasului.

— De acum, David, n-o să mai dureze mult până vom construi nava aceea cu trei locuri.

Şi am ştiut că glumea doar pe jumătate.

Am văzut-o pe A.21 ridicându-se lent în cer, descriind cercuri largi, tot mai largi, cu totul altfel decât orice altă rachetă cunoscută până atunci. Acum, exista o rezervă de combustibil încorporată şi nu mai aveam grija pierderilor gravitaţionale, iar David nu se grăbea. Nava continua să urce relativ încet când am pierdut-o din vedere — de aceea, am intrat în sala radarelor.

Când am ajuns acolo, semnalul tocmai dispărea de pe ecran, iar detunătura a ajuns la urechile mele puţin mai târziu. Acesta a fost sfârşitul lui David şi al viselor sale.

Ceea ce-mi mai amintesc din perioada respectivă este cum zburam în elicopterul lui Jimmy prin Conway Valley, iar Snowdon sclipea hăt departe în dreapta noastră. Nu mai fusesem niciodată la David acasă şi nici nu ne încânta această vizită. Era însă efortul minim pe care-l puteam face.

Pe măsură ce munţii pluteau pe sub noi, am vorbit despre viitorul ce se întunecase pe neaşteptate, întrebându-ne totodată în privinţa următorului pas. Pe lângă şocul pierderii personale, începeam să ne dăm seama că ajunseserăm noi înşine să împărtăşim o mare parte din încrederea lui David. Iar acum, încrederea aceea se năruise.

Ne-am mai întrebat ce avea să facă Mavis şi am discutat despre băiatul lor. Trebuia să aibă vreo cincisprezece ani acum — eu nu-l mai văzusem de multă vreme, iar Jimmy nu-l întâlnise niciodată. După spusele tatălui său, dorea să se facă arhitect şi dădea deja dovadă de un talent remarcabil în acest sens.

Mavis era destul de calmă şi stăpână pe sine, deşi părea mult mai bătrână, comparativ cu ultima noastră întâlnire. O vreme, am discutat chestiuni profesionale şi despre vânzarea proprietăţii lui David. Nu mai fusesem până atunci executor testamentar, dar am încercat să pretind că ştiam toate chiţibuşurile.

Abia începuserăm să vorbim despre băiat, când am auzit deschizându-se uşa din faţă şi el a intrat în casă. Mavis l-a strigat, şi paşii lui s-au apropiat încet pe coridor. Ne-am putut da seama că nu ardea de dorinţa de a ne întâlni, iar ochii îi erau încă roşii când a pătruns în odaie.

Uitasem cât de mult semăna cu tatăl lui; de aceea, nu m-a surprins să aud un suspin înăbuşit dinspre Jimmy.

— Bună ziua, David, am rostit.

El însă nu s-a uitat la mine. Îl privea pe Jimmy, cu acea expresie nedumerită a unui om care a mai văzut pe cineva şi înainte, dar nu-şi poate aminti unde anume.

În clipa aceea, mi-am dat brusc seama că tânărul David nu avea să ajungă niciodată arhitect.
